

طنز

دهیدی ایتر کمپانی!

www.ezgu.org

محمد حلیم یار قین

هجری ۱۳۹۸

اثر ڀڳت ڀڳلي لري:

اثر آهي: دهدي ايتار ڪهاڻي
يازوچي: محمد حليم يارقين
نشر ايتوچي: بياني اجتماعي و فرهنگي چمفرمه سي
باسمه نوبتي: ايڪيٽيچي، ۱۳۹۸ قوڀاش بياني
تنظيم و ڊيزاين: الماس بياني بولوت
ايمل: yarqinhalim@gmail.com

www.ezgu.org

طنز

دهیدی ایتر کساینبی!

محمد حلیم یارقین

www.ezgu.org

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

www.ezgu.org

اولوغ ٻنگری آتی بیلن

قیسقه سؤز

«ده یدی ایتلر کمپانی!» طنزی، دولت تیزمیده گی کینگ فساد و حرامخوړلیکلرنینگ یوزلرچه سیدن «خمیر اوچیدن پتیر»، دټب بیرته سی نینگ تصویرلنگن بدیعی حکایتی دیر. بو اثر، مستقل کتابچه شکلده هجری ۱۳۸۹ - ییلی، ۱۰۰۰ نسخه ده «افغانستان قلم انجمنی» تمانیدن کابلده باسیلیب چیققن ابدی.

اثر نینگ یازووچی اوگیرگن دری متنی اټسه "کمپاین سگ های ولگرد!" عنوانی بیلن، هجری ۱۳۹۲ - ییلی «الازهر انتشارات مؤسسه سی» ارقه لی کابلده نشر اټیلگن ابدی.

بو کونگه کھلیب، اثر نینگ اۋزبکچه نشریدن
چمه سی ۱۰ ییل اۋتگن. اونینگ نسخه لری
بازارلرده تاپیلمس و «یارقین آنلاین کتابخانه
سی» گه هم حالیکچه قۇییلمه گن اېدی. اثر نینگ
مضمون و سؤژه سی حاضر هم اېسکر مه گنلیگی
همده سېویملی مخلصلر نینگ التماسینی اعتبار گه
آلیب، «ده یدی ایتلر کمپانی!» نینگ اۋزبکچه
متنینی ایکینجی نشر صفتیده انترننده گی «یارقین
آنلاین کتابخانه سی» گه قۇیشگه قرار قیلیندی.
حرمتلی مخلصلر اوشبو اثرنی
(yارقin.info) دن دانلود قیلیب، اۇقیشلری
ممکن.

سېویملی اوکه میز الماس جان بیانی اثر مقواسینی
دیزاین قیلیب همده بېتلرنی باغلب نشر گه
تیارله گن. بو اوچون الماس جان گه دایمی

www.ezgu.org

یاردملری اوچون چوقور منتدارلیک بیلدیریب، او
کیشیگه ساغلیک و موفقیت ایسته ییمیز.
«ده یدی ایتلر کمپاینی!» حکایه سی،
یازووچی نینگ باشقه اثرلری سینگری سیز
سپویملی تیلداشلریمیزگه معقول و مراقلی
بؤلهدی، دېب اومید قیله میز.

محمد حلیم یارقین، تورانتو-کانادا/جنوری 2020 ییل

دەيدى ايتلر كىمپانى!

اۋن بېش-يىگىرمە يىل مەھاجرلىكەن سۇنگ،
كىندىك قانىم تۇكىلگن آنە يورتنى كۇرماق اوچون
پايتخت كابلگە كېلگن اېدىم. بىر كۈنى چنقاغىمنى
قاندىرماق اوچون شىنمىگىنە بىر رستورانگە چىقىدىم.
رستوران تىنىگ چىتىدە، بىر مېزىدە چىرايلى كىيىنگن
كېكسە راق كىشى يلغوز اۋزى چاى ايچىب اۋلتىرگن
اېدى.

مېن، ھم چاى ايچىب، ھم بىر آز صحبتلشماق
اوچون او كىشى بىلن بىرگە چايله شىب صحبت
قىلىشنى نىت قىلىب، او كىشى نىنگ مېزىگە يقىن
باردىم و اۋلتىرىشگە اجازت سۇردىم. او كىشى ھم
آچىق منگلەي (آلىن، پىشانى) بىلن رخصت بېردى و

مېن اېسه قرشى سیده گى اۋریندقیقه (چوکیگه) اۋلتیردیم.

سلامله شیب، حال-احوال سۋره شدیک و گارسونگه بویورتمه بېردیم. شونی اېسله شیم کېره ک که، ییز یشب یورگن چېت اېلده بیر کیشی بیلن اۋزینگیز ایسته گن و اۋزینگیزگه یاقه دیگن موضوع حقیده بېملال سۋزلب اۋلتیریش بختی کمدن-کم میسر بۋله دیگن نرسه! حتی یشب تورگن محله نگیزده سلام بېره دیگن یا که علیک آله دیگن کیشی نینگ اۋزی تاپیلمس کیمیا! بیراق اۋز اۋلکه میزده اېسه، بو نرسه گه آسانگینه اېریشه آله سیز. هر قه له ی وطن، وطن-ده!

مېن و او وطنداشیم اویاقدن-بویاقدن، سیاست و افغانستان نینگ حاضرگی وضعیتی حقیده مزه قیلیب، اوزاق صحبتلشدیک.

www.ezgu.org

مېن صحبتیمیز اَقیمی (جریانی) ده، کابل شهزیده
نېگه دهیدی ایتر مونچه کۆپ؟ دېب سوره دیم.
او کیشی، بو مسأله نینگ داستانی جدا اوزاق،
وقتیمیز یېتمه سه کپره ک، دېدی مایوس کولیم
سیره ب.

بیراق مېن، بېمالال وقتیم و حوصله م بار، دېب
التماسیم نی تکرار له دیم.

او کیشی سۆزیم نی یېرگه تشله مه دی و جدا
عالیجنابلیک قیلیب، اصل واقعه نی حکایت قیلیب
بېریشگه کۆندی.

او کیشی نینگ حکایتی، شو موضوع همده آنگیم
(ذهنیم) ده تورلی سؤراقلرنی توغدیریب یورگن
اؤلکه میزده گی کۆپلب نرسه لر نینگ سیرینی مېنگه آچیب
بېردی. او، موضوعنی شونداق حکایت قیلدی:

منه بيله سيز كه اولكه ميزگه پول بېره ديگنلر هم،
اونى صرفله يديگنلر هم اساساً چېت اېلليكلر دير.
بيزنينگ اؤزيميزده حاضر هېچ نرسه قالمه گن، اينيقسه
اېرك(آزادليک) و اختيار. انيقراغى و آچيغى نى ايتسم،
قالديرمه گنلر! بيز فقط اولرنينگ قولى و منگله يى گه
بوتونله ي قره م بۇليب قالديک، دېسم اصلا مبالغه
اېمس!

چېت اېلليک دؤنرلردن بيرى ينه سخاوت خلته سيني
آچيب، وزارتلريميزدن بيرىگه آلتى يوز مينگ دالر
کمک بېرماقچى بۇلدى. بو عجاب باغليغ خوشخبر

وزیرلیککه ییتیشگچ، وزیر جنابلری بو یروغی بیلن پول
ایزلاوچی، پول آلووچی، پول یولووچی، پول سوو
قیلووچی و شونگه اؤخشش باشقه آغیر، جرار و طرار
بؤلیملرنینگ باشلیغری اشترکیده شاشیلینچ جلسه دایر
قیلیندی.

وزیر باشچیلیغیده یؤلگه قوییلگن مجلسده، دؤنردن
اوشبو مبلغنی آماق اوچون قه ی ساحه و قنناق
پروپوزل توزیش مسالہسی کؤنده لنگ قوییلدی. شونده
تجربہ لی اشتراکچیلر فکر بیلدیریش گه باشلہ دیلر.
بؤلیم باشلیغریدن بیرى:

- جناب وزیر صاحب، وزیرلیک بناسی و کنفرانس
سالونى نینگ ترمیمی اوچون شو پول آینسه، قنناق
بؤلر اپکن؟ دہدی.

شونده دؤنرلردن پول ایزلب تاپیب، آلیب یورہ دیگن
بؤلیم باشلیغی و شو باعث، وزیرگه یقین کیشیلردن

www.ezgu.org

بۇلگن درآو:

- بو ايش اوچون بيز حالىگچه دۇنرلردن اوچ قتله
پول آلگنمىز. حتى شو بييل نىنگ اۇزىده، وزيرلىك نىنگ
اۇز بودجه سىدن هم پول چىقارىلگن، دېدى!

پول يولووچى بۇلىم باشلىغى:

- وزارت تېگره گىده امنيت تدبيرلرلىنى كوچه يتىرىش
اوچون ينه بير قبت تىكانلى سىم و كېره كلى او-بو
نرسه همده ساقچىلر غرفه سى كى نرسه لر اوچون
آلىنسه-چى؟ دېدى.

- يۇق، بو مساله اوچون وزيرلىك بودجه سىدن
تشقري، ايكىته دۇنردن هم انچه پول اله قچان آلىنىب،
خرچلنگن!!

پول سوو قىلووچى بۇلىم باشلىغى بير يۇته لىب، عذر
سۇره ب:

- اونداق بۇلسه، كارمندلر اوچون اوچته سرويس و

www.ezgu.org

يوكلرنى تاشىماق اوچون ھەم ايكىتە يوك تاشيووچى
مۇتر الماق اوچون پروپوزل توزسك-چى؟ دەيدى.

- بو ھەم اصلا ممکن اېمس، چونكە باشقە دۇنرلردن
شو نرسە اوچون بير ييل ايچيدە ايگى قتله پول
الگنمىز. اوندن تشقرى، منە حاضر پول بېرەديگن شو
دۇنرنيگ اۈزى ھەم شو ييل نينگ باشيدە بيزگە،
اۈزى نينگ ايکينچى قۇل اوچتە سرويس و تۇرتتە يوك
تاشووچى مۇترلرني ساوغە قيلگن اېدى!!

چېت اېلدە يشب تورگن اۈلكە تكنوكراتلريدن
سنلميش و حاضر وزيرليک نينگ بيرىک مشاورلريدن
بيرى، كۇزیدن عينكى نى بير ايب قيته قۇيدى-دە،
كېين يۇغان سېس و اۈتە باسيقلىک بيلن:

- ولايتلردە گى رياستلر يا بۇلیملردن بيرى نينگ
بناسى مى يا اسباب-اوسکونه لرى مى اوچون پروپوزل
توزيلسه-چى؟ دەيدى.

www.ezgu.org

ميه سى خودى سۇنگى مودل يىنگى كمپيوتر
حافظه سىدېك برچه نرسه لرنى يادلب قۇيگن، اۋشه
پول ايزلب تاپيب، آلب يورگن بۇليم باشلىغى درآو
دېدى:

- اولرنىنگ هريرى اوچون حالىگچه بىر-نېچه قتله
پول آلىنگن، خرچلنگن و سوو قىلىنگن. بو يىل اولر
اوچون دۇنرلرگه پول دېشىگه يوزىمىز قالمه گن!!!
- ...؟؟؟

- ...!!!

جلسه ساعتلر چۇزىلگن بۇلسه هم، بىراق آلتى يوز
مىنگ دالرنى اوندىرماق اوچون دۇنرنى قانىقتيره ديگن
پروپوزل توزيشگه مناسب موضوع تاپيلمه دى!
شونده وزىرنىنگ خۇلقى تنگ بۇليب:

- سىزلر قنداق سۇستىم-ساويدىم آدملر اېكن سىزلر؟!
بىرگينه آلتى يوز مىنگ دالر صرفلنه ديگن ايشنى بىر-

www.ezgu.org

نېچه ساعتدن بېرى اورونیب، آخرى هم تاپالمه ی
ياتیب سیزلر! مېنینگ وقتیم یوق، چېت اېللیکلر بیلن
اوپره شوویم بار. اېرته گچه برچه ننگ بو حقده یخشی
اؤیلنگ و ابتکارلی بیر نرسه تاپینگ. مبادا پول
قؤلیمیزدن کېتیب قالمه سین، تعین! دېب تآکیدلر
اؤرنیدن توردی....

شونداق قیلیب، جلسه توگه دی و برچه اشتراکچیلر
اؤز اوتاقلری تامان کبتدیله.

اېرته سی ایکینجی جلسه ده وزیر اشتراک اېتالمه دی،
بیراق باشقه لر ایکی ساعت پروپوزل موضوعسی حقیده
باش قاتیردیله. بیراق خودی ارباغ آتگندېک، مسأله گه
قانیقیرلی بیچیم تاپیلمه دی! چونکه پیشنهاده قیلینگن هر
بیر موضوع یا نرسه اوچون، هم دؤنرلر و هم وزارت
بودجه سیدن بیر نېچه قتله کؤپ پوللر چیقکه ریلیب،
صرفلنگن ابدی!

اوپچىنچى جلسە، اوچ كوندن سۇنگ وزىرنيىنگ اتاقىدە، اونىنگ رىاستى آستىدە بۇلدى. وزىرنيىنگ قىسقە سۇزى آرتىدن جلسە ايشگە باشلەدى. ھركىم عقلى بۇى بېرگن و ميه سى ايشلە گنچە فكر بىلدىرە باشلەدى. بىراق اولرنيىنگ آيتگن ھر بىر موضوعسى بۇيىچە بىر نېچە قتله پروپوزل توزىلىپ، دۇنرلردن كۇپ پوللر اوندىرىلگن اېدى! مثال اوچون: تورلى-تومن سمينارلر؛ رنگ مه-رنگ وركشاپلر؛ خېل مه-خېل كورسلر؛ عجايب آتلى و شعارلى كنفرانسلر؛ كۇزلرنى قمشتىرەدىگن اعلانلر و تبليغات بروشورلرى، پامفلىتلر، ورقلر، چارتلر و ... اوچون كۇپلر مراتبە دۇنرلردن پول اوندىرىلىپ، سوو قىلىنگن اېدى!

شونده اېنگ كېكسە اشتراكچى وزىردن رخصت آلىب، اۇرنىدن تورىب:

- جناب وزير صاحب، بوتون كوچه-كۇيلر، پاركلر و

www.ezgu.org

حتی وزیرلیگیمیزنینگ ساحه لری هم ده یدی ایتلردن تؤلگن. بولر آدملر ساغلیگی و محیط پاکلیگی و ساغلاملیگی اوچون جدا ضررلی دیر. بپرله دیگن پولگه شو ده یدی ایتلرگه قرشی کوره شیش و اولرنی یوق قیلماق اوچون پروپوزل توزیلسه، مبنیمچه یخشی بؤلهدی! دېدی.

بو عجایب فکر برچه نینگ قولاغیگه جرنگلب کپتیب، همه نینگ کؤزینی بیردنیگه یاریتیب قویدی! جلسه اعضاسی بیر آواز بیلن درآو اونی تصدیق، وزیرگه کؤز تکیب توردیلر. بیراق شو پیتده، اشتراکچیلردن بیرى توستدن(ناگهان):

- اورتاقلر، بو ایش بیزنینگ وزارتیمیزنینگ ایش ساحه سیگه کیرمه یدی-کو! دېدی.

بو سؤز جلسه اعضاسی ایچیده اعتراض اره لش غله- غوله توغدیریب، کوچه یماقده اېدی. شونده وزیر

www.ezgu.org

عاملانہ ارہلہ شیب، برچہ گہ قرہ تہ دہدی:

- اورتاقلر، بو یورت برچہ میزنیکی دیر. برچہ میز، قیسی وزارتده ایشله شیمیزدن تشقری شو محیطده یشب توریمیز. دېمک، بو محیطنی پاکیزه سقلش و ساغلام اسره ش، هر بیر یورتداشیمیزنینگ ایمانی و وجدانی بورچی دیر. بیز اؤز نوبتیمیزده بو مسأله گه اعتبار بېرمسک، ایمان، وجدان و وطنسپورلیک دېگن توغو و توشونچه لر نیمه بؤله دی؟!

وزیرنینگ قورچ(محکم) و جرنگلی سؤزلری برچہ نی جیم قیلدی. بیراق ایلگرگی آدم ینه:

- ساغلیکنی سقلش و زراعت وزیرلیکلری همده بلدیہ، محیطنی اسره ش، ساغلام یشش، بیریمیزنی سپوه یلیک کبی اداره لر هم شو مسأله بؤییچه ایزچیل شغلله نیب، هر بیرى او دؤنر-بو دؤنردن پول آلیب یوریدیلر-کو! دہدی.

www.ezgu.org

- اولر نىنگ قىلمىشلىرى بىلن نىمە ايشىنگىز بار؟ دۇنر
تصدىقلىب، پول بېرسە بۇلدى-دە!

- توبە، ايتلرنى اۇلدىرماق اوچون دۇنر بىزگە پول
بېرمىكن؟!

- نېگە بېرمىس اېكن! اخىر، جهان همجمعىتى گە
دۇنرلر هم كىمك قىلماق و خىدمت كۇرسە تىشلىرى
كېرەك-كو!

شوندى وزير:

- بۇلدى، گپ تمام. اېندى ايتلرنى اۇلدىرماق اوچون
نىمە لر كېرە كلىگى نى نظردە توتىب، يىخشىلب بىر
پروپوزل توزىنگلر، دېدى و سىزلر ايشگە دوام اېتىنگلر،
دېب چىقىب كېتدى.

وزيرلىك نىنگ ماھر پروپوزلچى سى اۇرنىدن تورىب:

- اۇرتاقلر، پروپوزل توزماق اوچون شېرنىنگ قەى
منطقەلرى، ايتلر سانى و شونگە كۇرە كوچولە و گۇشت

www.ezgu.org

مقدارى، پرسونل سانى، كمپاين مدتى، ترانسپورت،
قرطاسيه، تيلفونلر كارتى كى نرسه لرنى تخمين قىليب
كؤرسه تيش كېره ك! كېين مېن اولرنى آلتى يوز مينگ
دالرگه تېنگلېب، پروپوزلنى تيارله يمن، دېدى.

شونده مجلس اهلیدن بير كيشى:

- جنابلر، قانون و دولت نينگ بويروغيگه كؤره، بيز
پروپوزلنى ملي پوليميز بؤلگن "افغانى" گه حسابلب
كؤرسه تيشيميز كېره ك، دېدى!

برچه دن ايلگرى پروپوزلچى شاشيلىب، جدى آهنگده:
- اكه جان، نيمه دېسيسيز؟! دؤنرلر دالردن اؤزگه
هرقنداق پولگه توزيلگن پروپوزل گه بير سنت هم
بېرمه يديلر. قانون-مانون، دېب باشلرينگيزنى بېكارگه
آغريتېب يورمنگلر، دېدى!

شونده وزير اؤرينباسرى ارله شيب:

- مىلى، بيز دؤنرلرينگ منگلە ييگه قره ب ايش

www.ezgu.org

دە یدی ایتلر کمپانی!

توتیشیمیز کبە ک، دەدی!

شونداق قیلیب، دۋنر بېرە دیگن آلتی یوز مینگ
دالرگە دە یدی ایتلرنی اۋلدیрмаق کمپانی اوچون
شاشیلینچ پروپوزل توزیب، پول آینسین، دېگن قرار
بیلن مجلس اۋز اداغیگە ییتدی!

www.ezgu.org

وزيرلىك نىنگ چقان پروپوزلچىسى "دەيدى ايتلرنى
اۋلديرىش كىمپانى" بۇيىچە تېزدە انگلىس تىلىدە
پروپوزل تيارلە دى. توزىلگن پروپوزل وزير
جنابلىرى نىنگ امضاسى بىلن بېزە لىب، دۇنرگە چتك
(تېز) اپلتيب تاپشيريلىدى.

قرهنگ كه وزيرلىك نىنگ اشىغى آلچى توريب قالدى
و پول آلووچى ادارهسى نىنگ چقانلىگى و يوگوريشى
طفىلى، پروپوزل جدا از مدتده دۇنر تمانيدن
تصديقلە نىب چىقدى. قىزىغى شو كه، پول كىشى نىنگ
تصويرده سيغمه يديگن درجه ده گى تېزلىك بىلن بانكدن
چىقه رىلىب، اسان-امان وزيرلىك نىنگ قورچ و آغير
گاوصنديغى گه كېلتىرىلىب قۇيىلدى!

www.ezgu.org

فرصت بای بپريلمه ی، ابرته نینگ اؤزیده یاق وزیرلیک نینگ برچه میده-چویده جلسه و اوچره شوولری کپین گه قالدیرلیب، سبویملی یورتداشلریمیزنینگ حیاتی همده یشش محیطیمیز ساغلاملیگی نی اسره ش اوچون، "ده یدی ایتلرنی اؤلدیریش کمپانی" بؤییچه اضطرارلی درجه ده گی شاشیلینچ مهم جلسه عیناً وزیر جنابلری نینگ دفتریده دایر قیلیندی!

وزیر جنابلری "ده یدی ایتلرنی اؤلدیریش کمپانی" نینگ حیاتی و انسانی اهمیتی حقیده سؤز یوریتیب، کمکچی دؤنرگه شونداق بیر مهم مسأله بؤییچه وزیرلیککه انسانسپورلیک یاردم قؤلی نی چؤزگنلرینی قدرلب، چوقور منتداریچیلیک بیلدیردی. کپین باشقه لرگه سؤزلش گه رخصت بپردی.

وزیرلیک قاشیده گی "یشش محیطنی اسره ش

www.ezgu.org

كوميسیونى "نينگ" نامىندە سى بىرىنچى بۇلىب قۇل
كۈتەرىپ دەدى:

- جناب وزير صاحب، بىردىنگە شەرنىنگ برچە
ايتلىرى اۋلدىرىلسە، ايكى مەم قىينچىلىككە دوچ
كېلىشىمىز مەمكىن:

بىرىنچىدىن، اۋلگن ايتلىرىنىگ اۋلىگى بو ايسىق هوادە
سسىب، مەحىطنى بۇلغە ىدى و ايسى ادملىرى
قىينە ىدى. چونكە توزىلگن پروپوزلدە ايتلىرى اۋلىگى نىنگ
انتقالى و كۈمىشى كىرىتمە گن و بىزىنىگ ايشىمىزگە
كىرمە ىدى!

اىكىنچىدىن، شەردە گى ەرىقادە توشىب ياتگن و
ادملىرى تشلە گن سويكلر، قصابلىكلرنىنگ تشلندىقلىرى
كتە قىينچىلىك توغدىرە دى. حاضر انه شو دە ىدى
ايتلىرى، شو تشلندىقلىرىنى بىب، چىقىندىلىرىنى يۇق قىلىشە
كتە اولوش (حصە) قۇشىب تورىدىلىرى. بو بىلن، اولر

www.ezgu.org

شەرنی تازەلشە دەلدیە نینگ کتە یاردەمچیلری سنە لە دە
-اخیر!!

- اوندە نیمە پېشنە دینگیز بار، ایتینگ-چی؟
- مېنیمچە، اگر ایتلر نینگ یوزدە اۋتیزی قالدیریلیب،
70 فایزی اۋلدیریلسە، یخشی بۋلە دی. شونە
وزیرلیک اوچون 30 فایز ایتنی اۋلدیریش اوچون
صرفلنە دیگن پول ھەم تېجە لیب، وزیرلیک چۈنتیگیدە
قالەدی!

بو عجایب فکر، ھەم وزیر و ھەم برچە مجلس اھلیگە
معقول کېلیب، بیر آواز بیلن تصدیقلندی.
شونە "دەیدی حیوانلر حقوقینی ھمایە لش مستقل
کمیسیونی" نینگ نمایندەسی نوبت آلیب:

- اۋرتاقلر! اولوغ تېنگری اۋز حکمتی بیلن یرە تگن
ایتلر نینگ 70 فایزینی اۋلدیرماق، درواقع کتە بیر گروہ
جانزاد نینگ خدا نصیب قیلگن حقیدن محروم قیلیش

www.ezgu.org

دیر. بو نرسه ده یدی حیوانلر حقوقینی حمایه لاش
قانونیگه قرشی کپسکین بیر ایش سنه له دی! بو ایشگه
کیم جواب بېراله دی؟ دېدی جدی آهنگده.

- اونده، بو چیقہ ریلگن پول و دؤنرگه بېریلگن
وعده میز قنفاق بؤله دی؟ دېدی وزیر.

جناب وزیر صاحب، اپندی بیزنینگ اداره میز هم برچه
اؤلکه نینگ ده یدی حیوانلری، جمله دن ده یدی ایتلر
توغری سیده اؤزیگه یره شه مسؤولیتی و بورچی بار و
شو یۇلدن بیز مامورلر آلیک آله میز همده دؤنرلردن
ده یدی حیوانلرنی حمایه لاش اوچون وقت-وقتی بیلن
پول آلیب تورهمیز-اخیر!

- سیز هم عجایب گپلرنی آیته سیز. منه اؤتیز بیل
اوروشده دولت و مجاهدلر ایکله سی اوچ یریم میلیون
گناھسیز آدمیزادنی اؤلدیریب، بوگون بېملال باش
کؤته ریب یوریدیلر. بو خو ارزیمس ایت-کو! دېدی بیر

www.ezgu.org

كيشى.

- اولرنى قۇيەبېرىنگ. خدا حسابلىرىگە يېتسىن!...

- اوندە نىمە قىلماقچى سىز؟ دەدى وزير باشقەلرنىنگ سۇزلىرىگە ارەلەشىب.

- اېندى، گپ شو كه "نې سىخ كويسىن، نې كباب!" دېگنلرېدېك، مىلى 70 فايزدن يەنە 20 فايز ايت اۇلدىرىلمە سىن. شونده، بىزىنىنگ ادارە ميز ھەم اۈز مسؤوليتى نى بجرگن بۇلە دى ھەمدە شو 20 فايز تىرىك قالدېرىلە دىگن ايتلرنىنگ خرچى ھەم وزيرلىك حسايىدە تېجەلىب قالەدى!

شونداق قىلىپ، دەيدى ايتلرنىنگ يوزگە اېللىگى (50 فايزى) كەمپاين ارقلەلى اۇلدىرىلماقچى بۇلىپ، 50 فايز كەمپاين پولى وزيرلىك اوچون تېجىب قالدېرىلدى!
شونده "طبيعت موازنە سىنى سقلش اېركىن كىمىسيونى" نەمايندەسى نوبت ائدى:

www.ezgu.org

- اورتاقلر، بير شهرنينگ ۵۰ فايز ايتلرينى اولديرش، دېمك بير شهر بغريده يشب تورگن بير تور حيوان نسلنى نينگ دېيرلى يريمى نى يۇق قىلىش دير. بير اويلىب كورينگلر-چى، اگر بير ترازونينگ هر ايكله پله سيگه بير كيلودن نرسه قويسك، ترازو بوتونله ي تعادل و موازنه ده توره دى. اېندى، ترازونينگ بير پله سيدن اگر يريم كيلو نرسه آيب تىلنسه، ترازونينگ تعادلى برهم يېب، بير پله سى يوقارى و ينه بيريسى قويى توره دى!

خودى شو نرسه نى بوندن بير نېچه عصر آدين ملا نصرالدين افندى هم عجايب حكيمانه يۇسينده توشينتيرگن اېديلر:

روايت قىلىشلىرىچه، بير كيشى ملا نصرالدين افنديدن:

- نېگه شهر آدملىرى نينگ يريمى بير تمانگه، يريمى

www.ezgu.org

باشقە تامانگە كېتە دىلر؟ دېب سۇرەبدى.

شوندا ملا نصرالدين اېسە:

- اگر برچە آدملىر شەھرىنىڭ يىر تامانىگە كېتسە لىر،
شەھر بۇشب قالىب، يىر كۈرەسى يىر تامانگە آغەدى!!
دېب داھىيانە جواب بېرگن اېكن.

اۋرتاقلر، طبيعتىمىز ھەمدە ىشش محىطىمىز ھەم
خودى شونداق. خلق ارا معتبر بيتىملرگە كۈرە، يىز
شەھرىمىز و طبيعتىمىزنىڭ موازنەسىنى بوزىشگە ھېچ
ھەم حقىمىز يۇق. مېن بونچە حيواننى اۋلدىرىلىشىگە
قرشىمن! دەدى قۇلىنى سېلىتب.

- اوندا خدانىڭ يوزىنى كۈرىب، ھېچ بۇلمسە بىرآز
ايت اۋلدىرىلىشىگە رخصت بېرىنگ. يىز ھەم اخىر
ىشش محىطىمىزنى پاكىزە اسرەشەدە آزگىنە بۇلسە ھەم
اولوش قۇشە يلىك، دەدى بىراو يلىنىب يالوارگندېك
آھنگدە!

www.ezgu.org

- خوب ميلى، نې چاره. اورتاقلر نىنگ يوزى نازك!
۵۰ فايز ايتدن ۲۰ فايزىنى قالدېرىب، ۳۰ فايزى گينه
اۋلدېرىلسە بۇلدى، مېنىمچە. شونى اۋزى ھم انچە ايت
بۇلەدى. نيمە دېي، اونچە-مونچە موازنە سىزلىك ھر
ترازو و ھر ايشدە ھم بۇلەدى-كو!!

شونداق قىلىب، تىغىن ۲۰ فايز تىرىك قالدېرىلەدىگن
دە يدى ايتلرنى اۋلدېرىش كىمپانى نىنگ پولى ھم
وزىرلىك حسايدە تېجەلىب قالدى!

جلسە دە وزىرلىك مسجدى نىنگ امام جنابلرى ھم
قتنىشگن اېدى. جلسە اېندى سۇنگى قارنى آلە من،
دېب تورگن بىر پىتدە او كىشى وزىردن اجازت آلىب،
بىرىنچىدن بىر ايتنى چىرايلى قىلىب اۋقىب، شونداق
سۇز باشلەدى:

- جناب وزير صاحب و عزيز مسلم برادرلر،
دىنىمىز نىنگ بو پروغى گە كۆرە، بىز مسلمانلرنىنگ حتى

www.ezgu.org

بىر چومالى (مورچە) گە ھەم زىرر يېتكە زىش گە ھقىمىز
يۇق! اۇبال و ھتى گناھ بۇلەدى!

او كىشى بىر قىتىق يۇتە لىب، وزىردن عذر سۇرەدى و
سۇزىنى شونداق دوام اېتىدى:

- شو اېرتە تانگ مسجدگە بارە ياتگنىمدە بىر آنە
ايتنى، اۇن-اۇن بېش كونلىك تۇرتتە مىدە بالە لرى
بىلن كۇردىم. عزىزلر، بىر اۇىلب كۇرىنگلر! باردى-يو
شو آنە ايت، سىز تشلە گن كوچولە قۇشىلگن پرچە
گۇشتنى يېب اۇلسە، اۇشە تۇرتتە جانزاد گورجىلر نىنگ
ھالى نىمە بۇلەدى؟ اولر اچ قالىب، شىنغىللب خداگە
زارلە نىب آنە لرىنى اىستە سە لر، عرش اعلا دن نىمە
فرمان بۇلگىنىنى تېنگرىم نىنگ اۇزى علم غىبىدن
بىلەدى، دېب سلەسى نىنگ پىچى بىلن يورەگى تۇلىب،
كۇزىدەگى قلقىب چىققن ياشنى اريتدى!

امام نىنگ سۇزلرى، اىنىقسە اۇقىگن ايتى برچە نى

www.ezgu.org

موزدېك قاتيريپ قويدى. مجلسده گيلر نيمه دېگنلرينى
بيلمەي، انچه پيت جيم قالدیلر...!

نهایت، حساب-کتاب بۆلیمى نینگ باشلیغى حاجى
میرزا، یوز یوره کنى بیر یوره ک قیلیب اؤزیگه جرات
بېریب، سېکین سۆزگه باشلەدى:

- برادرلر، امام جنابلىرى جدا مهم و یخشى سۆزلرنى
اېسلە ديلر. بيز او كيشى نینگ عالمانه و انساني
سۆزلريگه يوزگه-يوز قۇشيله ميز. بيراق، اولوغ تېنگرى
انسان ذاتينى برچه نرسه لردن اوستون، يعنى "اشرف
مخلوقات" قېلىب يره تگن. انسان، اولوغ تېنگرى عطا
قيلگن حياتينى سقلب قاليش و اسره شده، هم حقلى و
هم بورچلى دير. شو باعث، ضرر يېتكزه ديگن
نرسه لرنى امكانى باريچه آلدينى آليشگه ابركى
(اختيارى) بار.

اېندى امام جنابلىرى نینگ سۆزلرى هم يېرده

www.ezgu.org

قالمسلیک اوچون، بارینگ که شهرده گی برچه باله لی ایتلر سانینی ۱۰ فایز دپیلیک. کپلینگ ۳۰ فایز اؤلدیریله دیگن ده یدی ایتلردن شو تعدادنی کم قیله یلیک. شونده، هم خدا راضی و هم امام جنابلیری خوش! اوندن تشقیری، بو ایش بیلن ۱۰ فایز تیریک قالدیریله دیگن باله لی ایتلرینینگ پولی هم وزیرلیک اوچون تېجه لیب قاله دی!

حاجی میرزانینگ سؤزلری قیش فصلیده خودی قویاش یاروغلیگی نینگ یاقیملی و حیاتبخش ایسیقلیگی کبی برچه مجلس اهلی نینگ موزله گن گوده سیگه جان بغیشله دی و اولرنی جنبشگه کپلتیردی. اولرگه حاجی میرزانینگ فکری جدا معقول بؤلیب، برچه لر ایلجه ییب، اونی تصدیقله دیلر. وزیرلیک نینگ دؤنرلردن پول ایزلب تاپووچی اداره سی نینگ مسؤولی نوبت آلیب دېدی:

www.ezgu.org

- جناب وزير صاحب، دؤنرلردن پول اؤنديرماق هم آسان ايش اېمس. منه قره نڭلر، نېچه كوندن بېرى مجلس قيله-قيله، باش قاتيره-قاتيره، هيلله ده يدى ايتلر مساله سيني تاپديك و پولنى هم خودى اژدهانينگ بوغزیدن سوغورگندېك قىليب آلدېك. پيشنهاديم شو كه، اېندى سؤزلرنى توگتسه يليك و كېله جك نى هم اؤيلىب، شهرنينگ ۲۰ فايز ده يدى ايتلر نى اؤلديريش گه قرار قبول قىلسه يليك. قالگن ايتلر گه خدا مهربان. بلكه ينه بيرار دؤنر-مؤنر تاپىليب قالر!!

شونداق قىليب، شهرنينگ ده يدىب يورگن ايتلرى نينگ يوزگه ييگيرمه سيني اؤلديرماق اوچون آلتى يوز مينگ دالرلى چېت اېللىك كمك رسماً تخصيص بېرىلىب، كمپاين قىلىش گه قرار قىلىندى!

وزير جنابلىرى تامانىدىن وزيرلىك نىنگ تۇرتىنچى
اۋرىنباسرى، وزيرلىك قاشىدە توزىلگن "دەيدى ايتلرنى
اۋلدىرىش كەمپانى" كىمىسيونى نىنگ رىئىسى اېتىب
تەيىنلنگن اېدى. باشقە كون "دەيدى ايتلرنى اۋلدىرىش
كەمپانى" كىمىسيونى نىنگ جلسە سى تۇرتىنچى مەين
جنابلىرى دفتريدە داير قىلىندى.

مجلسدە سۇزلر اېندى كەمپاين نىنگ عملى ايشلرى
قچان و قەى يۇسىندە باشلەنىشى حقىدە بارە ياتگندە،
توستدن كىمىسيون اعضالرىدن بىرى شاشىلىب:

- اۋرتاقلر، شەرنىنگ بىچارە ۲۰ فايز ايتلرنى
اۋلدىرىب، جانورلرنىنگ اۋبالىگە قالب نىمە قىلەسىزلر؟

بىرار ۵-۱۰ فايز ايتنى اۋلديريب، خواجه كورسين
قيلينسه بۇلدى-ده، دېدى!

- اونده كمپايندن كېين ينه ايتلر اوياق-بوياققه عو-
عولب كۈزگه كۈرينيب يورسه لر، دۈنر و اولوس نيمه
دېركينلر؟ دېدى مجلس اهلين بىر كيشى.

- برادر، بو گپلرنى اوياققه قۇيىنگ. منه شو
حاضرگچه بىر نېچه وزيرليك، بلديه و تورلى-تومن
انجولر ايتلرنى اۋلديريش يا هم سقلب قاليش اوچون
دۈنرلر همده اۋز بودجه لريدن بات-بات پول چيقرگنلر،
سوو قىلگنلر. اولرگه خو كيشى هېچ نيمه دېمه گن و
سوو سېپىلگندېك همه ياق جيم-جيتليك-كو!...

شونده اوزاق مدتلى جر و بحثلردن سۇنگ، كميسيون
باشليغى التى يوز مينگ دالرگه توزيلگن كمپاين
رېجه سىنى عملگه آشپريشده 5 فايز ايتنى اۋلديرماق
اوچون تيارگرليك كۈريلسين، دېگن فيصله نى قىلدى.

www.ezgu.org

نتیجه ده اوشبو کمپاین پولیدن تغین ۱۵ فایزی
کمیسیون اوچون اؤلجه قیلیندی!

پروپوزلده کمپاین گه قتنشه دیگنلر نینگ سانی قریب
یوز کیشی دېب کؤرسه تیلیب، پول اجره تیلگن اېدی.
بیراق عملده کمیسیون اعضاسی بیلن همه سی بؤلېب
۲۰ کیشی نی کؤزده توتیب، شو تعدادگه باشقه
خرچلرنی هم حساب-کتاب قیلدیلر. شو بیلن ۸۰
کیشی گه تېگیشلی برچه خرچلر هم کمیسیون
چؤنتگیده تېجھلیب قالدی!

کمپاین ایشی کمیسیون نینگ کېتمه-کېت ایزچیل
جلسه لری و قرارلری طفیلی بیر نېچه هفته چؤزیلدى.
ایشنی چؤزیشدن مقصد، اوشبو کمپاین نی امکانی
باریچه از خرجات و اؤته تېجھکارلیک بیلن اؤتکه زیش
و کېله جکده اېسه شو موضوع اوچون دؤنرلردن تغین
پول اوندیریش اېدی!...

www.ezgu.org

شو مسأله گه تېگيشلى صحبتداشيم نينگ عجايب بير
سؤزى مېنى جدا هم حيرتده قالديردى. اونينگ
ايتيشيچه، ۷-۸ ييلدن بېرى ده يدى ايتلرگه قرشى يا
عكسينچه اولرنى حمايه لش كمْپاينلر تورلى وزيرليكلر،
اداره لر، تشكيلاتلر و انجولر تامانيدن وقت-وقتى بيلن
يؤلگه قۇيىليب كېلماقده. بيراق كۇرگنينگيزدېك، ايتلر
نه يلغوز يۇق بۇليب يا كه آزه يمه گن، بلكه ايلگریدن
كۇره بير نېچه برابر كۇپه يگنى گه گواهميز!

انيق معلوماتلرگه كۇره، بو كمْپاينلردن فقط ايتلرگه

www.ezgu.org

قرشی یا که حمایه قیلووچی اداره و مؤسسسه لرگینه اېمس، بلکه شهرنینگ هر بیر محله و گذریده گی حوزه، مسجد، گذر و کیلی، آقسقاللر، معیوبلر، عیاللر، باله لر طرفدارلری، سگبازلر اویوشمه سی، انسان حقوقی حامیلری برچه-برچه سی منفعتلی دیرلر. شونینگ اوچون، ابرکین بازار همده عرضه و تقاضا قانونیگه کؤره، ائیریم جرار و زیرک کیشیلر ایتلر فارمی نی تشکیل اېتیب، ایتلر نسلی و سانینی کؤپه یتیرماقده لر!

- اولر بو ایشدن نیمه و قنفاق فایده قؤلگه کېلتیره دیلر؟ دېب سؤره دیم، شاشیلیب.

- اولر فارملریده بیتیشتیریلگن (تولید قیلینگن) ایتلرنی ائیریم کمپانیچی مؤسسسه لر و انجولر پولگه ساتیب آلیب، کؤزلنگن بیر محله گه قؤیبه ره دیلر. کپین، اولرنی یوق قیلماق اوچون دؤنرلردن، صرفلنگن پوللریدن کؤره نېچه برابر کؤپراق پول اوندیره دیلر!

www.ezgu.org

- بو نرسه گه پوليس، بلديه، گذر و كيللى قىرشى
چيقمه يديلر مى؟
- يۇق، چونكه بو ايشلرده اولر هم منفعتلى بۇليب،
اۇز اولوشلرينى آلهديلر، البته!!
- يا توبه اي تبنگرىم...!

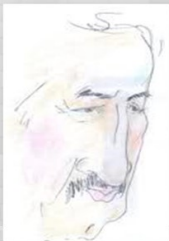

هه دؤستلر،

مېن تصادف یوزه سیدن بیر پیاله چای اوستیگه تانیسیب قالگن حالیگی صحبتداشیم، پایتختیمیزنینگ محله و کؤچه لریده ده یدی ایتلر خېل-خېل کؤپه ییب قالگنی نینگ توب دلیلی نی ایتیب، درواقع مېنی هم لال قالدیردی و هم گنگیب قالگندن قوتقردی!!

بو عجایب و قیزیقزلی قضیه، مېنگه افغانستان گه میلیارد-میلیارد دالر آقیب کېلیب، قنفاق و قیسی اولکن چؤللرده سینگیب کېتگنی نینگ "سیر و پیازی" نی آچیب بېردی. (اداغ)

کابل- یاز، ۱۳۸۹

محمد کریم ذره عظیمی اؤغلی محمد حلیم یارقین
هجری ۱۳۲۹ ییلی سرپل ولایتی مرکزی سرپل
شهریده توغیلگن. او، لیسسه دورینی هرات و کابل
دارالمعلمین لریده توگه تیب، هجری ۱۳۵۴ ییلی
کابل بیلیم یورتی، طبیعی بیلیم لر فاکولته سی نینگ
فیزیک بۆلیمی دن دیپلوم آلدی.
او، چمه سی ۴۰ ییل دن آشه اؤزبیک فولکلوری،
ادبیاتی، تیلی، مدنیتی همده طنز بۆیچه قلم
تېره تیب کېلماقده.

اونینگ علمی-تحقیقی اثرلری افغانستان، اؤزبکستان، ایران و تورکیه ده باسیلیب
چیققن. افغانستان، اؤزبکستان و ایران اؤلکه لری دن علمی-ادبی ساورین لر آلگن.

حلیم یارقین نینگ باسیلیب چیققن طنز کتابلری:

۱. وکالت دغدغه لری (اؤزبیکچه)!، کابل: ۱۳۸۶.
۲. ینگ رییس هم کېلدی! (اؤزبیکچه)، کابل: ۱۳۸۶.
۳. بیز اعلانلر تخته سی میز!، کابل: ۱۳۸۶.
۴. ده یدی ایتلر کمپانی! (اؤزبیکچه)، کابل: ۱۳۸۹.
۵. سؤکیش هم پول بۇلر اېکن! (اؤزبیکچه)، کابل: ۱۳۸۹.
۶. حاجی تریشر! (اؤزبیکچه)، کابل: ۱۳۹۲.
۷. بو اؤشه بیچاره گینه! جلال نورانی طنزلری نینگ اؤزبیکچه ترجمه سی، کابل: ۱۳۹۲.
۸. راز تشنابها (دری)، "الازهر" نشریاتی، کابل: ۱۳۹۲.
۹. نمایش عجیب! (دری)، "الازهر" نشریاتی، کابل: ۱۳۹۲.
۱۰. کمپاین سگ های ولگرد (دری)، "الازهر" نشریاتی، کابل: ۱۳۹۲.